

ELOKUVAKASVATUS SODANKYLÄSSÄ

**Vuosiraportti projektin
toiminnasta vuonna 2005**

Elokuvakasvatus Sodankylässä -projekti

Vuosiraportti projektin toiminnasta vuonna 2005

SISÄLLYSLUETTELO

- 1 Hankkeen toiminta ja saavutukset projektisuunnitelmaan verrattuna
- 2 Hankkeen toiminnan tulokset aikavälillä 1.1.2005 - 31.12.2005
 - 2.1. Opettajien täydennyskoulutus
 - 2.1.1. Toimipaikat
 - 2.1.2. Koulutusjaksot
 - 2.1.3. Koulutuksen osana katsotut elokuvat
 - 2.1.4. Seminaarit ja koulutustapahtumat
 - 2.2. Oppimateriaalin työstäminen
 - 2.2.1. Hankkeen oppimateriaalit
 - 2.2.2. Muu materiaali
 - 2.3. Tiedottaminen
 - 2.3.1. Projektin esittely
 - 2.3.2. Medianäkyvyys
 - 2.3.3. Projektin kohderyhmälle tiedottaminen
 - 2.3.4. Hankkeen kotisivut
 - 2.4 Verkottuminen ja yhteistyö alan organisaatioiden kanssa
 - 2.5. Hankinnat
 - 2.5.1. Kalusto
 - 2.5.2. Kirjallisuus
- 3 Yhteenveto

1 Hankkeen toiminta ja saavutukset projektisuunnitelmaan verrattuna

Elokuvakasvatus Sodankylässä -hankkeen järjestämä varhaiskasvatuksen, perusasteen sekä toisen asteen opettajien täydennyskoulutus aloitettiin täysipainoisesti syyskuussa 2004. Projekti oli virallisesti alkanut hyväksytyin rahoituspäätöksen mukaisesti kesäkuun alussa. Projektisihteerin aloitti työnsä projektissa heinäkuun lopulla. Projektin määrälliset tavoitteet osallistujamäärien suhteen täyttyivät jo projektin ensimmäisen vuoden aikana.

Projektin toisen vuoden toiminnassa keskityttiin elokuva-analyysiin (kevät 2005) sekä dokumenttielokuvaan (syyskuu 2005). Näiden lisäksi ohjelmassa oli elokuvanäytöksiä, elokuvantekijävierailuja sekä laitekoulutusta. Projektisuunnitelmassa asetettiin tavoitteeksi 40 projektin aloittanutta henkilöä vuonna 2005. Luku ylittyi, sillä koulutuksen aloitti kaikkiaan 93 uutta henkilöä. Näistä 64 oli opetustyöhön osallistuvia henkilöitä (opettajat, sijaiset, kouluavustajat). Projektin henkilötyöpäivien määrä vuodelle 2005 asetettiin projektisuunnitelmassa 494 henkilötyöpäivään. Tästä jäätin, sillä henkilötyöpäiviä kertyi yhteensä 281. Koulutusta järjestettiin kuitenkin hyväksytyin koulutus suunnitelman mukaisesti. Vuoden aikana koulutustapahtumia oli kaikkiaan 64 kpl, kestoiltaan 1-17 tuntia. Projektin toimintaa levitettiin onnistuneesti kyläkouluihin ja vuoden 2005 aikana projektisihteerin vieraili yhden tai useamman kerran seuraavissa kouluissa opastamassa elokuvantekoon ja -katsomiseen: Kitisenranta, Jeesiönranta, Syväjärvi, Lokka, Sassali, Vaalajärvi, Orajärvi, Kelujärvi, Sattanen, Kersilö, Vuotso. Toimintaa oli lisäksi Kylälaakson ja Paulaharjun päiväkodeissa. Näiden lisäksi opettajia osallistui koulutuksiin Sodankylän lukiosta ja Sodankylän ammatti-instituutista sekä Sodankylän ulkopuolelta Rovaniemeltä, Pelkosenniemieltä, Savukoskelta, Muoniosta ja Tornioista. Kesän analyysikurssi herätti kiinnostusta myös Etelä-Suomen koulujen opettajien keskuudessa.

Kunnan rahoitusosuuteen on lisätty sijaiskoulujen lisäksi opettajien matkakuluja elokuvakasvatusseminaareihin. Lisäksi vuoden 2005 lopussa kunnan osuuteen lisätään ohjausryhmän puheenjohtajan, Lauri Yli-Tepsan viikoittaisista palavereista yhdessä projektisihteerin kanssa muodostuva korvaus, joka lasketaan projektiin käytetyn työajan mukaisesti. Kevään 2006 toiminta rahoitetaan vuosille 2004-2005 varatun rahoituksen jäljelle jääneestä osasta. Muutoksista on keskusteltu lääninhallituksen edustajien kanssa.

2 Hankkeen toiminnan tulokset aikavälillä 1.1.2005 - 31.12.2005

2.1. Opettajien täydennyskoulutus

Opettajien täydennyskoulutuksen vuonna 2005 on aloittanut **93** henkilöä, joista **64** opetushenkilökuntaa*. Koulutus- ja henkilötyöpäiviä vuonna 2005 on kertynyt **281**.

Koko projektin toiminta-ajalla 1.6.2004 – 31.12.2005

Aloittaneiden määrä:	226
Opetushenkilökuntaa*:	187
Henkilötyöpäivien määrä:	475

* sisältää myös sijaisina toimivat henkilöt sekä kouluavustajat

2.1.1. Toimipaikat

Koulut:

Kitisenranta, Jeesiönranta, Syväjärvi, Lokka, Sassali, Vaalajärvi, Orajärvi, Kelujärvi, Sattanen, Kersilö, Vuotso

Päiväkodit:

Paulaharju, Kylälaakso

2.1.2. Koulutusjaksot

Laitekoulutus:

Taikalamppu-työpaja (NuKu-keskus)
 Digitaalivideokamera – perusteet (projektisihteeri)
 Laitekoulutus 2 / Digivideokamera (Timo Haanpää, Lapin yliopisto)
 Laitekoulutus 2 / Editointi (Timo Haanpää, Lapin yliopisto)
 Editointi – perusteet (projektisihteeri)
 iStopMotion-ohjelma (projektisihteeri)
 Animaation tekeminen (projektisihteeri)
 Elokuvan tekeminen - käsikirjoittaminen / kuvaaminen / Taikalamppu (projektisihteeri)

Elokvien tekemisprosessi ja tekijävierailut:

Kuvaaminen, Pekka Uotila
 Käsikirjoittaminen, Markku Pölönen
 Tuottaminen, Jarkko Hentula
 Leikkaaminen, Jukka Nykänen
 Dokumenttielokuva, Erja Dammert
 Dokumenttielokuva, Lasse Naukkarinen

Elokvakasvatuksen didaktiikka:

Elokvakasvatus Euroopassa -luento / Ruth Lemmen
 Elokuva-analyysi / Casablanca-elokuva / Käsikirjoittaminen / Pekka Lehtosaari
 Elokuva-analyysi / Elokuva- ja televisiokasvatuksen keskus (ETKK)
 Elokuva-analyysi / Veijo Hietala
 Elokuvan tekeminen koulussa esimerkkinä Hilu ja Smilla / Teppo Mikkonen
 Elokuvamusiikkityöpaja / Teppo Mikkonen

2.1.3 Koulutuksen osana katsotut elokuvat

Pitkät elokuvat:

Menolippu Mombasaan (O: Hannu Tuomainen, Suomi, 2002, 90min, K-11, 35mm)
 Casablanca (O: Michael Curtiz, Casablanca, USA, 1942, 100min, -S-, 35mm)
 Koirankynnen leikkaaja (O: Markku Pölönen, Suomi, 2004, 100min, K-11, 35mm)
 Pahan kosketus (O: Orson Welles, Touch of Evil, USA, 1958, 104min, K-12, 35mm)
 8 ½ (O: Federico Fellini, Otto e mezzo, Italia/Ranska, 1963, 138min, -S-, 35mm)
 Helmiä ja Sikoja (O: Perttu Leppä, Suomi, 2003, 107min, K-11, 35mm)
 Peeping Tom (O: Michael Powell, Peeping Tom, Englanti, 1960, 109min, K-15, 35mm)
 Kultakuume (O: Charles Chaplin, The Gold Rush, USA, 1925, 80min, -S-, 16mm)
 Sotalapset (O: Erja Dammert, Suomi, 2003, 93min, K-7, 35mm)
 Pelikaanimies (O: Liisa Helminen, Suomi, 2004, 84min, -S-, 35mm)

Taiteilijaelämää (O: Lasse Naukkarinen, Suomi, 1999, 59min, -S-, miniDV)

Koiranpolkuja (O: Lasse Naukkarinen, Suomi, 1995, 72min, -S-, 16mm)

Analyyssikurssi, Sodankylän elokuvajuhlat:

Lain Mukaan (O: Lev Kuleshov, Po zakonu, NL, 1926, 35mm)

Eläville ja Kuolleille (O: Kari Paljakka, Suomi, 2005, K-11, 35mm)

Lyhytelokuvat:

Sirkka (O: PV Lehtinen, Suomi, 2001, 13min, -S-, VHS)

Kovat Miehet (O: Maarit Lalli, Suomi, 1999, 19min, -S-, VHS)

Hilu ja Smilla (O: Teppo Mikkonen, Suomi, 2003, 28min, -S-, DVD)

Nauris (O: Heikki Prepula, Suomi, 1982, 7min, -S-, 16mm)

Diskokuningas (O: Mariko Härkönen & Ismo Virtanen, Suomi, 2001, 7min, -S-, 16mm)

Purkkapäivä (O: Mariko Härkönen & Ismo Virtanen, Suomi, 2001, 7min, -S-, 16mm)

Myyrän aarre (O: Tini Sauvo, Suomi, 2001, 10min, -S-, 16mm)

Elokuvaesityksiin on osallistunut **305** täydennyskoulutukseen osallistuvaa henkilöä. Projektin elokuvanäytöksiin on koulutuksen ulkopuolella osallistunut yhteensä **2794** henkilöä. (luvuissa ei ole mukana Sodankylän elokuvajuhlilla pidetyn analyysikurssin elokuvanäytöksiä)

2.1.4 Seminaarit ja koulutustapahtumat

Opettajia on osallistunut seuraaviin koulutustapahtumiin ja seminaareihin:

Animaation huumaa seminaari Tampereen lyhytelokuvafestivaali

Mitä kuuluu mediakasvatus 2 -seminaari, Oulu

EspooCiné05: Kamerate-leikkaus-kritiikki -seminaari

Ylen Iso Paja: Elämä alkaa perjantaina -seminaari

Oulun kansainvälinen lastenelokuvien festivaali: Mitä kuuluu mediakasvatus 3 -seminaari

2.2. Oppimateriaalin työstäminen

2.2.1 Hankeen oppimateriaalit

- Projektin kotisivustolla julkaistava artikkelisarja elokuvakasvatuksen teemoista:
 - o *Elovakasvatus Sodankylässä*
 - o *Elokvien katsominen ja kokeminen*
 - o *Kyky analysoida ja oppia elokuvan kieltä*
 - o *Elokuvan tekeminen – elokuva ilmaisun välineenä*
 - o *Elokuvan avulla oppiminen koulussa*
 - o *Elokuvan ymmärtäminen taideteoksena*
 - o *Omien elokuvien tekeminen – vinkkejä työskentelyyn*
- Käsikirjoittaminen
 - o Käsikirjoituksen asemointi ja esimerkkikohtaus
- Kuvaaminen
 - o Kuvaaminen – perusteet
 - o Kuvallinen kerronta
 - o Kohtauksen jakaminen otoksiin (+video)

- Kuvausten työlista
- Editointi
 - DVD-levyn koostaminen iDVD-ohjelmalla
 - Soundtrack-ohjelman opas
- Animaatio
 - Animaation tekemisen pääkohdat
 - Pala-animaation tekeminen
 - iStopMotion -animaatio-ohjelman opas
 - Video pala-animaation tekemisestä (3 min)
- Analyysi
 - Elokuva-analyysi
 - Tunnelman luominen musiikin avulla (+video)
- Luentomuistiinpanot
 - Ruth Lemmen: Elokuvakasvatus Euroopassa – luennon suomennos
 - Veijo Hietala: Johdatus elokuvaan
 - Markku Pölönen: Tarinankerronnasta
 - Jarkko Hentula: Tuottamisesta
 - Lasse Naukkarinen: Taiteilijaelämää-elokuva / Ohjeita tekemiseen
 - Erja Dammer: Sotalapset-elokuvan tekeminen
 - Jukka Nykänen: Elokuvaleikkaajan työnkuva
 - Reijo Kupiainen: Elokuvakasvatus varhaiskasvatuksessa
 - Pekka Uotila: Kuvaajan tehtävät

Oppimateriaalit ovat ladattavissa hankkeen kotisivulta:
<http://koulut.sodankyla.fi/elokuvakasvatus/>

2.2.2 Muu materiaali

Film Education -organisaation opetusmateriaali Englannista:

Maailmojen Sota -oppimateriaali
 (Film Education, 2005, englanti, CD-ROM)
Red Shoes – editing and film language
 (Film Education, 2003, englanti, CD-ROM)
Star Wars -oppimateriaali
 (Film Education, 2004, englanti, CD-ROM)
007 Die Another Day -oppimateriaali
 (Film Education, 2004, englanti, DVD)
Pride and Prejudice -elokuvan oppimateriaali
 (Film Education, 2005, englanti, CD-ROM)

Lisäksi materiaalia (elokuvia, elokuva-analyyseja jne.) Tikkurilan lukion elokuvaopetuksesta sekä Kitisenrannan koulun kansainvälisiltä yhteistyökouluilta Italiasta, Puolasta, Ranskasta, Englannista sekä Saksasta.

2.3. Tiedottaminen

2.3.1. Projektin esittely

- 26.4. Kitisenrannan opettajakunnan kokous
- 12.5. ICT-League, Sodankylä (paikalla eri maiden opetusministeriöiden edustajia)
- 16.5. Vanhempainilta, Kitisenrannan koulu
- 16.6. Elokuvakasvatusnäytös, Sodankylän elokuvajuhlat
- 17.6. Elokuvakasvatusnäytös, Sodankylän elokuvajuhlat
- 18.6. Elokuvakasvatusnäytös, Sodankylän elokuvajuhlat

16.6. Canal+ -palkinnonjakotilaisuus
Elokuvakulttuurin kehittäminen kouluissa – Ohjausryhmän pj. Lauri Yli-Tepsa

- 14.9. Sassalin koulun opettajat ja oppilaat
- 4.10. Preliminary Study Trip (Murmanskilaisten rehtoreiden vierailu)
- 26.10. Vuotson koulun opettajat ja oppilaat
- 28.10. Jeesiönrannan koulu

Projektin esittelytilaisuuksissa on ollut läsnä yhteensä **378** henkilöä.
Luku ei sisällä Canal+ -palkinnonjakotilaisuuden henkilömäärää.

2.3.2. Medianäkyvyys

LEHTIJUTUT / UUTISET

- ”Sodankylä maan huipulla elokuvakasvatuksessa” – Sompio 30.12.2004
- ”Elokuvakasvatus vetää Sodankylässä” – Lapin Kansa 15.1.2005
- ”Elokuvaaja Pekka Uotila luennoimaan Sodankylään” – Sompio 17.1.2005
- ”Casablanca ja elokuva-analyysiä Sodankylässä” – Lapin Kansa 9.2.2005
- ”Casablancaa analysoimaan” – Sompio 14.2.2005
- ”Sodankylästä tehdään elokuvakasvatuksen keskusta” – Helsingin Sanomat 18.2.2005
- ”Markku Pölönen vierailee Sodankylässä” – Lapin Kansa 16.3.2005
- ”Markku Pölönen on tarinankertoja” – Lapin Kansa 25.3.2005
- ”Vuoden elokuvatuottaja luennoi Sodankylässä” – Lapin Kansa 28.4.2005
- ”Vuoden elokuvatuottaja Jarkko Hentula vierailee” – Sompio 28.4.2005
- ”Sodankylän elokuvajuhlilla koulutusta elokuva-analyysiin” – Lapin Kansa 8.5.2005
- ”Elokuva-analyysin koulutusta festareilla” – Sompio 9.5.2005
- ”Elokuvakasvatus puuttuu yhä” – Kaleva 17.6.2005
- ”Lauri Yli-Tepsa palkittiin Sodankylässä” – Turun Sanomat 17.6.2005
- ”Elokuvakasvatuksen esitaistelija” – Lapin Kansa 17.6.2005
- ”Sodankylän elokuvakasvatussyksyissä dokumentteja” – Lapin Kansa 13.9.2005
- ”Elokuvakasvatushanke keskittyy syksyllä dokumentteihin ja klassikoihin” – Sompio 12.9.2005
- ”Elokuvaleikkaaja Jukka Nykänen luennoi” – Sompio 3.10.2005
- ”Dokumenttiohjaaja Erja Dammert luennoi” – Sompio 10.10.2005
- ”Dokumenttiohjaaja Lasse Naukkarinen Sodankylässä” – Lapin Kansa 11.11.2005
- ”Ohjaaja Lasse Naukkariselta vinkkejä dokumenttien tekemiseen” – Sompio 10.11.2005

HAASTATTELUT

(Sodankylän elokuvajuhlat)
Alueradion uutiset (ohjausryhmän pj.)
YLE (ohjausryhmän pj.)

YLE-Q (ohjausryhmän pj.)
Radio Helsinki (ohjausryhmän pj.)
Radio VEGA (projektisihteeri)

LEHTI-ILMOITUKSET

Elokuva-analyysin kurssi opettajille, Opettaja-lehti 20.5.2005

2.3.2. Projektin kohderyhmälle tiedottaminen

Projektin järjestämistä koulutuksista on tiedotettu opettajille sähköpostilla sekä tiedotteilla koulujen opettajainhuoneiden ilmoitustauluilla. Naapurikuntien opettajien mahdollisuutta osallistua täydennyskoulutukseen on lisätty tiedottamalla koulutuksista mm. Lapin yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen, Lapin taidetoimikunnan ja Inarin alkuperäiskansojen elokuvakeskushankkeen avulla. Lisäksi koulutuksista tiedotettiin naapurikuntien koulujen sähköposteihin.

Lapin Kansa sekä paikallislehti Sompio ovat julkaisseet tiedotteet projektin toiminnan edistymisestä sekä koulutusten ajankohdista. Sähköisesti projektista on tiedotettu mm. lasten ja nuorten elokuvan Filmihillo-teemavuoden kotisivuilla (www.filmihillo.net), jossa on tuotu esille mm. projektin koulutustapahtumat. Lisäksi toiminta on tuotu esille Pohjois-Lapin verkkosivustolla (www.plappi.fi) sekä Sodankylän kunnan verkkosivujen tapahtumakalenterissa.

2.3.3. Elokuvakasvatus Sodankylässä -hankkeen kotisivut

<http://koulut.sodankyla.fi/elokuvakasvatus/>

2.4 Verkottuminen ja yhteistyö alan organisaatioiden kanssa

Projektin toiminnasta ja tavoitteista sekä elokuvakasvatuksen opettamisesta kouluissa on keskusteltu eri seminaareissa ja tapahtumissa opettajien sekä järjestävien tahojen kanssa (ETKK, Koulukino, Nukun elokuvakoulu). Joensuun yliopiston soveltavan kasvatustieteen laitos on pyytänyt luvan käyttää projektin tekemiä elokuvakasvatusartikkeleita järjestämänsä täydennyskoulutuksen oheislukemistona. Paikallista yhteistyötä on tehty Sodankylän elokuvajuhlien, Sodankylän elokuvakeskushankkeen sekä Sodankylän mediatyöpajat -projektin kanssa. Lisäksi tietoa kansainvälisestä elokuvakasvatuksesta on saatu Kitisenrannan koulun elokuvakasvatuksen Comenius-projekteista sekä saksalaisen mediakonsultti Ruth Lemmenin avulla. Tikkurilan lukion elokuvaopettajan Antti Pentikäisen kanssa on vaihdettu oppimateriaalia ja tuotoksia.

2.5. Hankinnat

Projektin hankinnat ajalla 1.1.2005 – 31.12.2005

2.5.1. Kalusto

Tietokone: eMac G4 1.25GHz
Kamera: Panasonic NV-GS120
Äänitallennin: SonyMD
Valot: Työmaavalot (5kpl)

2.5.2. Kirjallisuus

- Altman, Rick (2002): *Elokuva ja genre*
 Bacon, Henry (2000): *Audiovisuaalisen kerronnan teoria*
 Hytönen, Jukka (2004): *Kamera käy! Elokuvaaja Kari Sohlberg*
 Juva, Anu (1995): *Valkokangas soi*
 Lemmen, Ruth (2004): *Film Education in Europe 2004*
 Pirilä, Kari & Kivi, Erkki (2005) *Otos. Elävä kuva – elävä ääni 1. osa*
 Swedish Film Institute (2001): *Film for joy and learning – Film education in Sweden*
 Bagh, Peter von: *Elokuvan Historia*
 Laiho, Katri (toim.): *Taikalamppu-menetelmän opas*
 Nummelin, Juri: *Valkoinen hehku*

3 Yhteenveto

Projekti on edennyt hyväksytyyn projektisuunnitelman mukaisesti. Osallistujamäärät eri koulutuksiin ovat olleet suuria ja toimintaa on onnistuneesti levitetty kyläkouluihin. Useat opettajat eri kouluissa ja päiväkodeissa ovat kokeilleet oppilaidensa kanssa omien elokuvien tekemistä.

Kevätkauden yhtenä keskeisenä teemana oli elokuva-analyysi. Luennoille osallistujat saivat luentojen ohella myös tehdä elokuva-analyysiin liittyviä toiminnallisia harjoituksia. Muita suosituja koulutuksia olivat tekijävierailut, animaatio sekä laitekoulutus. Syksyllä 2005 hankkeen keskeisiä koulutustapahtumia olivat dokumenttielokuva, tekijävierailut sekä elokuvaesitykset. Projektisihteerin vetämät ”elokuvaan innostamiseen” tähtäävät koulutukset jatkuivat lähinnä kyläkouluissa. Nämä sisälsivät näytteitä elokuvan historiasta, oppilaiden tekemistä elokuvista, kameraharjoituksia, dramaturgiaharjoituksia sekä työskentelyä opettajien apuna oppilaiden Taikalamppu-elokuvien kuvaamisessa.

Merkittävimpiä yhteistyökumppaneita ovat olleet Sodankylän elokuvakeskushanke (Casablanca-elokuvan esitys), Sodankylän elokuvajuhlat (kesän analyysikoulutus), Elokuva ja televisiokasvatuksen keskus sekä Oulun Nukun elokuvakoulu. Kansainvälisellä tasolla eri maiden opettajakoulutuksesta, menetelmistä sekä opetusmateriaaleista on keskusteltu Ruth Lemmenin (Saksa) kanssa jonka kautta on saatu kontakteja mm. Unkarin elokuvakasvatustoimintaan. Unkarin kansallisen elokuva- ja mediakasvatus järjestö on toimittanut hankkeelle tietoja Unkarissa tapahtuvasta opettajien elokuvaopetuksen täydennyskouluttamisesta (Judit Bényei ja László Hartai). Lisäksi Englannissa toimivan Film Education -organisaation johtaja Ian Wallin välityksellä hanke on saanut useita opetusmateriaalipaketteja. Kansainvälisistä elokuvakasvatuksen opetusmenetelmistä ja käytänteistä on saatu tietoa lisäksi Kitisenrannan koulun kansainvälisten elokuvakasvatusprojektien Comenius 1 ja Comenius 3 kautta.

Sijaisten vaikean saatavuuden vuoksi koulutusta on jouduttu järjestämään myös työajan ulkopuolella. Osa työajalla järjestetyistä koulutuksista on kärsinyt opettajien sijaispulasta. Vuodelle 2005 myönnettyjä varjoja on jäänyt käyttämättä. Nämä siirretään vuoden 2006 kevään toimintaan. Jatkorahoitusta haetaan syksyksi 2006. Rahoitusmomenteista ainoastaan henkilöstömenot sekä aineisto ja tarvikkeet on käytetty vuodelta 2005 loppuun. Rahoitusmomenttien välisiä siirtoja tehdään lääninhallituksen kanssa suoritettujen neuvotteluiden mukaisesti.

Elokuvakasvatusprojekti on syksyn aikana jatkanut oppimateriaalin koostamista kotisivuilleen. Joensuun yliopisto on hyväksynyt projektin elokuvakasvatusartikkelit oheislukemistokseen. Laajamittaisempaa materiaalin koostamista on tarkoitus suorittaa kevään 2006 lopussa sekä erityisesti syksyllä 2006.